

FOLYÓIRAT SZEMLE

- A "Ber. Deutsch Ges. geol. Wiss. - A-Geol. Paläont-17-5-Berlin 1972 ismerteti M. G. RUTTEN: The Origin of Life by Natural Causes tanulmányát. Az igen érdekes ismertetésre két adatát kiemelve felhívja a figyelmet.
1. Swaziland /Afrika/ rendszer Fig Tree Seriájának üledéksora 10,000 m vastagságu. Kora: 3,2 milliárd év. Ez a legöregebb nem metamorf szediment.
 2. A mai atmoszférába való átmenet 1,8-1,45 milliárd év előtt történt.

Sz. T.

D. Andrusov: Grundriss der Tektonik der Nördlichen Karpaten (1968, Verl. d. Slowakischen Akademie d. Wissenschaften, Bratislava).

A Nyugati Kárpátok legteljesebb összképét adja, 9 tektonikai övet különböztet meg. Az elnondottakat 70 ábrával egészíti ki. Megemlíti, hogy a legrégebb képződmények szerkezetének nyomait a fiatal üledékek is jelzik. Noha a részletek differenciáltabbak. Így bontakozik ki még ma is az egykori geoszinklinálisok és küszöbök képe. A szirtövet igen alaposan tárgyalja. "A természet csodájának" minősíti. A tanulmány V. fejezete a "Narbe", Lineaments, a mélytörések és a geoszutárak tárgyával foglalkozik. Hangsúlyozza e fogalmak meghatározásának nehézségeit. A hosszú törések, melyek két különböző fejlődési területet választanak el és amelyek ismételten aktiválódnak a Kárpátokban nagyon gyakoriak ezek közül egyeseket lineamenteknek, másokat mélytöréseknek nevez. Andrusov szerint kérdéses, hogy az összes diszlokációk, amelyeket mélytörésként jelölnek meg ugyanazon jelenségcsoportot képviselik-e és valóban nagy mélységig hatolnak-e le? Megkülönböztet elsőrendű diszlokációkat, ezek a hegység keletkezésénél döntő szerepet játszottak. Számos kisebb törést másodrendű diszlokáció névvel jelöli. A XIII. fejezetet a szerkezeti lépcsők (emeletek) tárgyalásának szenteli. Szerkezeti lépcsőnek nevezi a fektől és fedőtől diszkordanciával elválasztott geoszinklinális rétegösszletet, mely evolúciós stádiumnak felel meg. Andrusov hozzáteszi, hogy egy világosan elkülöníthető szerkezeti emeletet egy teljes földtani ciklusnak kellene jellemeznie.

Andrusov szerint az Aubouin modell a Kárpátokra nem alkalmazható Aubouin szerint a geoszinklinális rendszeren belül megkülönböztethető a belső eugeoszinklinális és eugeantiklinális és a külső miogeoszinklinális és a miogeantiklinális. Nem szándékom részletekbe bocsátkozni, de megjegyzem, e terület Aubouin modelljétől abban különbözik, hogy itt több eugeoszinklinális és eugeantiklinális ismerhető fel. Aubouinnél a lényeg az, hogy az eugeoszinklinálisok a belső területen helyezkednek el, ez áll a kárpáti rendszerre is.

A régi magyar irodalom nem ismerését hiányolhatjuk. E hiány oka nyelvi nehézségekkel lehet kapcsolatos. Már idős Lóczy megállapította, hogy a területet ért legerőteljesebb tektonikai hatások ÉNy-DK-i irányúak (Összehasonlító szemlélődések az Erdélyi Érchegység és az ÉNy-i Kárpátok geoszinklinálisai felett. Földt. Közl. XLVIII. 1918.) Az itt tárgyalt tektonika fontosságát Andrusov is felismeri, de annak megállapítását Stille nevéhez kapcsolja.

Dornyai, Vigh, Kulcsár, ifj. Lóczy már 1913-1919-ben meghatározta a chocsdolomitnak a középső- és részben felső triászra vonatkozó rétegtani és nagyszerkezeti helyzetét.

Az említett szerzőktől függetlenül, saját helyszíni felvételei alapján Andrusov (1968) ugyanerre az eredményre jutott, de sem rétegtani, sem tektonikai vonatkozásban nem említi a korábbi magyar kutatók munkásságának eredményeit.

Számos kutatóval vitába száll. Ez a legteljesebb mértékben igazolja az általa is hangoztatott nehézségeket, a megoldatlan kérdéseket.

A mű megjelenéséért hálával tartozunk.

Sz. T.